

Μπορούμε να φανταστούμε τους Ρωμαίους και τους βαρβάρους να δέχονται τη διδασχά του Χριστού όπως εμείς σήμερα τον καταλαβαίνουμε; Μπορούσαν ποτέ οι Ρωμαίοι και οι βάρβαροι να πιστέψουν πως η βία φέρνει αύξηση της βίας και πως τα μαρτύρια, τα βασανίσματα, οι πόλεμοι τίποτα δεν ξηγούν και τίποτα δε διαφωτίζουν, παρά όλα τα σκοτίζουν και τα μπερδεύουν;

Το μεγαλύτερο μέρος των ανθρώπων εκείνης της εποχής είταν άνικανο να καταλάβη τη διδασχά του Χριστού μέσο του ήθικου δρόμου. Έπρεπε να οδηγηθούν από τη ζωή την ίδια, με τα μέσα που στην πράξη δείχνουν πως κάθε παραστράτισμα απ' τη διδασχά σέρνει ξοπίσω του κ' ένα κακό. Η χριστιανική αλήθεια, που την είχαν άλλοτες μόνο για άψηλη προφητική έμπνευση, κατάντησε σήμερα αλήθεια εύκολονόητη και στον πειό άπλο άνθρωπο κι αυτό την αλήθεια στίς μέρες μας πρέπει ο καθένας ν' ακολουθή.

Η κατάσταση των ανθρώπων της Ευρώπης με την υπαλληλία, τους φόρους, τον κλήρο, τις φυλακές, τις καρμανιόλες, τα κάστρα, τα κανόνια, το δυναμίτη φαίνεται τόσο φριχτή, μά φαινομενικά μόνο. Όλες αυτές οι φρίκες που γίνονται προέρχονται από τη συγκατάθεση όλων μας. Όλ' αυτά δεν έπρεπε να υπάρχουν σύμφωνα με την κατάσταση της ανθρώπινης συνείδησης. Η δύναμη δεν είναι στίς φυλακές, στα σίδερα, στα βασανιστήρια, στα κανόνια, παρά είναι στην ανθρώπινη συνείδηση, που δίνει τον έαυτό της με το να μεταχειρίζεται το κανόνι. Κ' η συνείδηση των ανθρώπων αυτών παλεύει με τανάπαδο τούτο και χτυπιέται από δυο μεριές. Ο Χριστός είπε πως νίκησε τον κόσμο κι αλήθεια τον νίκησε. Το κακό του κόσμου, μ' όλες αυτές τις φρίκες, δεν υπάρχει πια, γιατί βγήκε απ' τη συνείδηση των ανθρώπων. Μικρό μόνο σπρώξιμο χρειάζεται για να ξεκόψη όλωσδιόλου το κακό αυτό και να υποχωρήσει μπρός στο νέο τύπο της ζωής.

Τα πρώτα χρόνια του χριστιανισμού, όταν ο πολεμιστής Θεόδωρος εδήλωσε στους δικαστάδες του πως δεν του επιτρεπούταν, σά Χριστιανός που είταν, νάχη όπλα, καταδικάστηκε σέ θάνατο κ' οι δικαστάδες του τον θάρρουν τρελλό και τον πομπέψανε. Τώρα όμως που στην Αυστρία, στην Πρωσία, στη Σουηδία, στη Ρουσία, σ' όλη την Ευρώπη, των άνυπόταχτων ο αριθμός αύξάνει σημαντικά, την πράξη, αυτή δεν την παίρνουν πια για τρέλλα,

παρά για επικίνδυνο πράγμα, κ' οι Κυβέρνησες όχι μόνο δεν καταδικάζουν τους άνυπόταχτους, παρά και τους κρύβουν φροντισμένα γκαρίζοντας πως οι άνθρωποι θα λευτερωθούν απ' τη σκλαβιά και την άγνοια τους όχι μ' επανάστασες, με συμβούλια ειρήνης ή με τα βιβλία, παρά μ' αυτό το άπλο μέσο: ότι κάθε άνθρωπος σαν τονε βιάζουνε να λάβη μέρος στη βία για τάδε φάρια του και τον ίδιο τον έαυτό του, ρωτιέται: «Γιατί θα το κάνω;»

Ας ξυπνήσουν λοιπόν οι άνθρωποι απ' τον ύπνο όπου είναι βυθισμένοι, ας ανοίξουν τα μάτια στην άψηλότερη αυτή θεωρία της ζωής, που αποκαλύφθηκε απ' το Χριστιανισμό, αυτόν που από χίλια ενιακόσα χρόνια μ'ε προσκαλνάει κοντά του, κι ας εμφανιστή το κάθε τι φριχτό, όπως γίνεται σ'αν ξυπνάς απ' το βραχνά. Η ψυχή τότε θα γίνει χαρούμενη και στο εξής θα λογαριάζεται για παράδοξο, πως τόση τρέλλα κυρίεψε μέσα στ'όνειρο.

Φτάνει να ξετινάξη μια στιγμή η ανθρωπότητα την άδιάκοπη νάρκη, όπου ζητούν να μ'ε συγκρατήσουν οι Κυβέρνησες, φτάνει ν' αντίληφτούμε πόσο διαφέρει εκείνο που κάνουμε απ' τα ήθικά μας καθήκοντα.

Το ξύπνημα τούτο μπορεί ώρα με την ώρα να το δούμε άξαφνα νάρθη.

ΛΕΩΝ ΤΟΛΣΤΟΗΣ

ΣΤΗ ΒΑΡΚΑ

Στη βάρκα καθισμένοι, τα κουπιά

Σαλεύαμε στα χέρια·

Είχε φανή το φεγγαράκι πιά,

Κ' είχαν φανή τ'αστέρια.

Στη βάρκα καθισμένοι, το νησί

Γυρεύαμε, που χιόνια

Δέν πέφτουνε ποτέ, και που οι κισσοί

Σκαλώνουνε στα κλώνια.

Στη βάρκα καθισμένοι—τα νερά

Τριγύρω κοιμισμένα·

Το παραμυθι γροίκαες, κ' η χαρά

Ανάβρυνε από σένα.

εδώλεψα στη ζωή μου κι ούδ'ε μιά πιθανή γής δεν κέρδεσα... Με ρούφηξε, μέφαγε ή δουλειά, έσκύλιασα για τον άφέντη μου και να με τώρα που κατάντησα να φτάσω!.. Ούδ'ε ψωμί δεν έχω να βάλω στο στόμα... Και θέλω να πεθάνω!.. Άσε με, πάρα με!.. Για την ψυχή του πατέρα σου, μην πείς στο χωριό και στείλουν να με πάρουν... Άς πεθάνω καλύτερα της πείνας εδώ που έθαψα την κοπέλλα μου και τη γυναίκα μου...»

Κ' εύλησε πάλι το κορμί του μες το χώμα κ' έρρηχνε χαμηλά χαμηλά τα μάτια κοιτώντας άνοιστα τις ήμερες άγελάδες που είχαν κυκλώσει γύρω του κ' έδοσκούνταν πάνω στα κοντινά μνήματα το ήλιοκαμμένο χορτάρι.

Ο Άντώνης ο γελαδάρης καμπουριάζει πάνω στη στράβη και μακρυνά ματσούκα του και τον κοιτάει λυπημένα, δίχως να βρίσκει παρηγοριά γι' ατόν.

«Άνθρώποι είμαστε, Βασίλη!.. Άνθρώποι είμαστε!..» λέει μοναχά κι άναστενάζει.

Γλέπει το κορνιαχτισμένο σκαλιάρι του και την κουρελιασμένη πουκαμιά που αφήνει εδώ κ' εκεί να φαίνεται μέσα από τις τρύπες ή λιγνή και μαβροδερή σάρκα του και πλανάει τα μάτια του ύτερα κι ατός άπάνου του για να θωρήσει και τα δικά

του μπαλωμένα ρούχα που κρατιούνται στο ψηλό κορμί του. Θλίβεται πολύ και πασιζέει να καταπιεί την πίκρα του που ανεβάζει το φαρμάκι της ως το στόμα του.

Σκαλίζει άμήχανα το χώμα με το ξύλο του, κουνάει πάνω και κάτω το κεφάλι του και ξαναλείει.

«Σε χαλάνε στο χωριό! Θάρρουν πως έτρελλάθηκες και πήγες να πνιγείς... Ο άφέντης έβαλε το χωροφύλακα να σε βρεί και να σε πάρει με το στανιό σ' ατόν. Δέ σε ξέρουν πως είσαι εδώ πέρα... — Μά σήκου, Βασίλη, σήκου να πάμε κι έχει ο Θεός άκόμα! Άνθρώποι είμαστε κ' εμείς κι ο ίδιος Θεός μ'ε έπλασε...»

«Δέ μ'ε έχουνε γι' άνθρωπος έμας. Δέ μ'ε λογαριάζουν έμας αφοί οι τρανοί. Καλύτερα άγαπών τα σκυλιά και τις γάτες τους παρά έμας... Τά δασκαλέφτηκα έγώ ατό, τάμαθα όλα και χόρτασα πιά... Ούτε το δίκιο δέ μπορώ να βρω μπροστά τους. Ό,τι κι αν έκαμα, τίποτα!.. Άέρας όλα... Να πεθάνω, να τελειώσω τώρα ο χαντακωμένος!..» Και βγάζει ένα κομμένο και βαρύ κλάμμα, σά ν'αν τον πατάει κανένα σιδερένιο γόνα στα στήθια του τόσο που και τα γελάδια σ'αν παλαβά τεντώνουν μπροστά τους χοντρούς λαιμούς τους και μου-

ΣΤΗΝ ΞΕΝΗΤΕΙΑ

Ώ ροδογέλαση παιδούλα, σ' άκρογιάλι
Λαμπρές άχτίδες το φεγγάρι διαν σκορπούσε,
Και κάποιο μουσικό τραγούδι άντιλαλούσε
Στη θάλασσα, χυμένη σ'αν από κρυστάλλι,

Σά μιά νυφούλα πρόβαινε άγάλη-άγάλη,
Και τα μαλλιά σου ή αύρα τα χαϊδολογούσε.
Σώπασε τώρα το τραγούδι που ξυπνούσε
Μέσ' στην ψυχή μου λογισμούς, και μιά μεγάλη,

Και μιά βουβή τριγύρω άπλώνεται γαλήνη
Μέσ' στη νυχτιά,
Και νοιώθω κάτι μέσα μου, κάτι που σβύνει.

Άνθος σ'αν κήπο την αύγουλα δέ γυρέβεις·
Του κάκου καρτερούσα κλαίγοντας, μισέβεις
Στην ξενιτιά.

ΛΕΑΝΤΡΟΣ Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ

ΑΠΟ ΤΩΝ ΚΟΣΜΟ ΤΟΥ ΣΑΛΟΝΙΟΥ

ΜΕ ΤΟ ΙΔΙΟ ΝΟΜΙΣΜΑ

Σε μιά γωνιά παράμερα της σάλας, ενώ γύρω τους ο κόσμος μαζωμένος λίγος εδώ, λίγος εκεί—είχε πάψη κείνη τη στιγμή ο χορός—έχανε την ώρα του μιλώντας ως επί το πολύ γι' άδιάφορα κ'ν όχι περιττά πράγματα, οι δυο τους μονάχοι στη γωνίτσα κείνη φαίνονταν σά νάβρισκαν ιδιαίτερη εύχαρίστηση στην κουβέντα τους, γιατί το μέλοιο πολύ συχνά συντρόφευε τα λόγια τους. Βλέποντάς τους έτσι εύχαριστημένους μπορούσες να νομίσης, που την στιγμή εκείνη όλος ο κόσμος γι' αυτούς είτανε οι δυο τους, ή που κάποια συνάντηση ιδεών, κάποιο ιδανικό καινό τους ένωσε. Μά τίποτ' απ' όλ' αυτά. Κείνος χαριτωμένος ντιστεγές Άθηναίος μ' όλη τη φαντασία και τη μεγάλ' ιδέα για τον έαυτό του, που χαραχτηρίζει τους άνόητους νταντήδες, όταν ή ιδέα αυτή στηρίζεται μονάχα στο κανονικό δέσιμο της γραβάτας, της ώρας το ντύσιμο και γάντι και σ' όλες τις άλλες τιποτένιες έξωτερικές λεπτομέρειες, μοναχή φροντίδα και μοναχή σκέψη των περισσότερων νέων, που συχνάζουν στα σαλόνια. Κείνη Κερκυραία δεσποσύνη, που δεν αφήνει ούτε χορό

γκρίζουν λυπητέρα και βαθιά.

Ο Άντώνης σκιαζεται και γονατάει δίπλα του· «Δέν κάνει έτσι ο κόσμος, γερο-Βασίλη... Δέν κάνει έτσι ο κόσμος... Είναι κρίμα... Έδώ μ'ε έταξε ή μοίρα μας και δέν πρέπει να παραπονούμαστε!..»

«Γύρεψα να παρηγορηθώ κ' έγώ, μά τα δικά μου βάσανα δέν έχουνε τελειωμό... Έφαγα τα νιάτα μου έτσι στη σκλαβιά κ' έχασα τη γενιά μου ο άχαρος!.. Όλα για τους άλλους, όλες τις μέρες μου και τις νύχτες μου για τους άλλους τους τρανούς...»

Ο γελαδάρης τραβάει τα ψαρά του γένια που να συνεπαίρνει και τα μπερδέβει λοζά ο λίθας και χουγιάζει τις άγελάδες που πατούνε τα μνήματα. Ο χαροκομένος σύντροφός του με τα λόγια του ξυπνάει και σ' ατό το άνεργο πάλεμα της ζωής του και γυρνάει το μυαλό του βουρλισμένα, όσα συλλογιέται πως κι ατός τίποτα δέν έχει δικό του «Κ' έγώ έτσι είμαι!.. Τι να κάμω;.. Άν τάφήσω, θα φορήσω...» λέει βαλαντωμένος. Πέρασε τη ζωή του τίμια όλημερος δουλεφτής κ' έβγαλε το ψωμί του μονάχα. Η ψωροσακκούλα του είναι άδειανή. Έσκυψε σ' όλα τα μεγάλα αφεντικά κ' έσυντρόφεψε τα γελάδια τους. Γέλοιο δέν είδε μιά μέρα και ο

ούτε απογευματιανή, τύπος κοινός, με μόρφωση σαλονιού, χωρίς κανένα βάθος, με την επιπολαιότητα στην κουβέντα και το χωρίς νόημα ως επί το πολύ γέλιο. "Οχι πολύ δημοφής, ζωηρή περισσότερο και χαριτωμένη.

Αυτή τη βραδιά είχε γνωριστή, αλλά βρισκόντανε λαμπρά ο ένας στην συντροφιά του άλλου. Τα έξοδα της κουβέντας τους πλέρωνε ο καυμένος ο κόσμος, που χωρίς να φαντάζεται, που στην καμπούρα του διασκεδάζαν τα δυο εκείνα τρελλά, έδινε το θέμα της κουβέντας και την άφορμή να δείξει ο ένας στον άλλο την εξυπνάδα του.

— Βλέπετε, δεσποσύνη, εγώ γι' αυτό διασκεδάζω στους χορούς κάθονται και παρατηρώ τον κόσμο με βλέμμα ψυχολόγου, και πάντα μου δίνει άφορμή να γελάσω ή για τη βλακεία, ή για τις idées fixes του, ή για το ντύσιμο, ή για την gantherie. "Επειτα έχουμε και τόσα νόστιμα επεισόδια σ' ένα σαλόνι!

— Έχετε δίκιο, βλέπει κανείς τόσα γελοία! απόδειξη αὐτ' ή νέα με τὰ ρόζ. Για παρατηρήσετε, έχει ένα decolleté, που θά τὸ ζήλευε ὅποιος ἔχει μανία με τοὺς σκύλους καὶ θέλει νὰ τοὺς καλοθρέψῃ· εἶναι ὅλη κόκκαλα καὶ ποζάρει γιατί νομίζει πὼς μπορεῖ νὰ τρελλάνῃ καὶ κόσμος.

— Κ' ἔχει δίκιο· μήπως δὲ μπορεῖ ἕναν νὰ τὸν τρελλάνῃ ἡ ἰδέα, πὼς ὁ Δημιουργὸς κατάρθρωσε νὰ σιγάρεῃ τόσες ἀκημιές σ' ἕνα κομμάτι τόσο δά λαϊμό;

— Χά, χά, χά, νόστιμο! Μὰ κοιτάχτε κι' αὐτὸν πὺ χαίρεται τούτη τὴν στιγμή αὐτὴ τὴν κυρία με τὰ μαῦρα. Τί ἰδέα σὰς δίνει με τὸ ὕψος πὺ ἔχει;

— Πὼς πηγαίνει à la recherche de l'idéal. Τὸν καυμένον! ἔχει φάτσα ποιητῆ. Ἀντὶς πὺ ἦλθε σὲ χορὸ, ἔπρεπε νὰ πᾶν νὰ ρεμβάσῃ σὲ κανένα κοιμητήριο ἢ σὲ καμμιὰ ἀκρογιαλιά.

— Ἐγὼ βρίσκω, πὺ περισσότερο μοιάζει με νεκροθάφτη.

— Πιὸ πιτυχημένο τὸ δικό σας. Ἀλλὰ κοιτάχτε καὶ κείνη τὴ ξανθὴ καὶ κάτου, πὺ θέλησε, φαίνεται, νὰ μιμηθῇ l'arc-en-ciel καὶ ντύθη με ὅλα τὰ χρώματα.

— Για τὴν Ἑλένη Κ... λέτε; τὸ συνειθίζει.

— Δὲν ξέρω τ' ὄνομά της· βλέπετε δὲ γνωρίζω πολλοὺς Κερκυραίους. Ὅριστε αὐτὴ ἡ ξανθὴ καὶ κάτου.

χειμῶνας καὶ τὸ καλοκαίρι ἔφθκαν ὅλη τὴν κακορίζικιά πάνου του.

«Τί νὰ σοὺ πῶ κ' ἐγὼ, Βασίλη!.. Μὴν ταρacheύεται!.. Δὲ μπορούμε νὰ κάμουμε καὶ τίποτα κι ὁ Διόβολος τ' ἔχει στὸ ζερβὶ του... Ἄβριο, μεθ' ὅριο θὰ μὰς ρήξουν στὸ χαντάκι καὶ δὲ θὰ ἔχουμε νὰ πούμε λόγο τότες... Θὰ γιομίσουμε καμιά γούρνα... Τώρα τί νὰ κάμουμε, τί νὰ κάμουμε τώρα; Δὲν εἶναι στὸ χέρι μας, βλέπεις καὶ σύ...»

Ὁ ἄμοιρος Βασίλης τὸν κοιτάζει με τὰ μάτια του πὺ εἶναι σκιαγμένα καὶ γιομάτα ἀπελπισία κι ἀλεθρώνει τὰ μαλλιά του στὰ χῶματα, σὰν παραδέρνει τὸ κεφάλι του ἰδῶ κ' ἐκεῖ ἀπὸ τὸν πόνο.

Δὲ βγαίνει λαλιά καὶ βγγαίει ἀπόβραθα κι ὁλοένα· μὰ ὕστερα φωνάζει ξαφνικά.

«Ὅλοι θὰ ξεπατωθούμε μιά μέρα!.. Κάνας δὲν ἀπομένει ἰδῶ κάτου!..—Πιά κατάρρα μὰς πλάκωσε τοὺς φτωχοὺς καὶ βαριούμαστε ἔτσι;...»

Καὶ σωπαίνει πάλε. Αἰγὰ κουδούνια μονάχα κρεμασμένα στὸ λαιμὸ τῶν γελαδιῶν χτυποῦνε κάποτε κάποτε, καθὼς σειοῦνε τὰ κεφάλια τους.

Ὁ Ἀντώνης Μπάλλιος γυρνάει καὶ θεωρεῖ τὰ σκοτάδια πὺ πυκνῶνουν ἀνάγρη ὀλόγυρα κ' ὕστερα ξανακοιτάει τὸν κοιτάμενο φίλο του. Τὰ γελάδια του ἐσκόρπισαν μακριὰ κι ἀρχίζει νὰ φοβᾶται μὴν

— Ναι, ναι, ἡ Ἑλένη εἶναι. Καὶ πὺ νὰ ἰδῇ τὴν ξαδέρφη της, ἀπόψε δὲν εἶναι· δῶ, σωστὸς παπαγάλος. Ὅταν πᾶνε μαζί κ' οἱ δυὸ σὰς κουράζουν τὰ μάτια. Για νὰ δείξουν πὺ ἔχουν φιλανθρωπία, δὲν ἦλθαν κ' οἱ δυὸ ἀπόψε.

— Καὶ δὲ μοῦ λέτε, αὐτὸς ἐκεῖ ὁ ξανθός, πὺ δὲν εἰσέρει κανεὶς ποῖος εἶναι πειὸ ψηλός, αὐτὸς ἢ τὰ φωκὸλ του;

— Εἶδατε ντύσιμο; σὰ Παριζιάνικο φιγουρίνι. Ἀξίζει κανεὶς νὰ τὸν πάρῃ καὶ νὰ τὸν βάλῃ γιὰ ρεκλάμα σὲ καμιά βιτρίνα μαγαζιεύ de nouveautés.

— Ὅχι ὁμως ἰδῶ, δὲν ἀξίζει, νὰ τὸν στείλῃ καλύτερα στὸ Παρίσι, νὰ τοὺς δείξῃ τί θὰ πῇ chic.

— Στέλνεται καὶ χωρὶς ἔξοδα σὰν achantillon sans valeur.

— Κοιτάχτε, κοιτάχτε, δεσποσύνη, τώρα θὰ σὰς δείξω ἀλήθεια κάτι, πὺ ἀξίζει τὸν κόπο. Μιά κυρία, πὺ μοῦ θυμίζει μιὰ φράση τῆς Gyp: «Une croûte de pain oubliée derrière une armoire». Προσέχτε καὶ πέστε μου, ποιά εἶναι ἡ θέση της, πὺ ταιριάζει καλύτερα, σὲ κανένα Ζωολογικὸ κῆπο ἢ στὸ Ἀρχαιολογικὸ μουσεῖο;

— Φαντάζομαι τί γελοία θάνα! Για ποιά λέτε;

— Γι' αὐτὴν τὴν κυρία με τὰ gris μαλλιά καὶ τὸ μαῦρο φόρεμα.

— Μὰ... ποιά;

— Κεῖνη ἀπέναντί μας, πὺ μιλεῖ μ' αὐτὴ τὴ νέα στ' ἄσπρα κοντὰ στὸ πιάνο δεξιά. Αὐτὴ μονάχα εἶναι σὲ κείνη τὴν μεριά στὰ μαῦρα, τὴν εἶδατε;

— Εἰν' ἡ μητέρα μου...

— !!!!!

Καθαδδάτες 18)7)05.

ΕΙΡΗΝΗ Α. ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ ΜΟΥ

Ἀπέθανε ἡ ἀγάπη μου
χωρὶς νὰ πᾶν σὲ μνήμα
καὶ δίχως νὰ θαφτῇ.

Ἀπέθανε! καὶ ὁ θάνατος
τὴν ἔρριξε στὸ κῆμα
πὺ δέρεται ἡ ζωὴ.

Τώρα τοῦ κάκου δάκρυα
γι' αὐτὴν θέλω χύσει
γυρνώντας μοναχός.

Καὶ ζῶ με τὴν ἐλπίδα μου
πὼς νὰν τὴν ἀναστήθῃ
θὰ δύνεται ὁ καιρός.

Κέρκυρα

Α. Σ. ΒΡΑΝΑΣ

κάμουν καμιά ζημία στὰ ξένα χτήματα.

«Ἐλα νὰ πᾶμε στὸ χωριό, Βασίλη!» λέει γνωμικὰ καὶ ὀρθοστέκεται πάνου ψηλός.

«Δὲν ἔρχομαι, δὲν ἔρχομαι... Σὺρε μοναχός σου.. Νὰ με σκωρέσεις τώρα, Ἀντώνη...» ἀπολογίζεται ὕστερα ἀπὸ ὦρα ἐκεῖνος.

«Ὁ Θεὸς μαζί σου τότες...» λέει στερνά, σὰ φέγγει.

«Τοὺς πεθαμμένους πιά δὲν τοὺς φυλάγει ὁ Θεός. Ἡ ἀπλωχερίχ του εἶναι μονάχα γιὰ τοὺς τρανοὺς».

Τὰ κουδούνια τοῦ κοπαδιοῦ ἀκούγονται τώρα μακριὰ καὶ σβυσμένα καὶ ἡ νύχτα με τὰ πηχτὰ καὶ μάθρα σκοτάδια της πέφτει ἀπὸ τὴν ψηλὴ κορφή τοῦ κυπαρισιοῦ, ξανοίγεται ὀλόγυρα καὶ κρύβει τὸν ἔρημο ἄνθρωπο ἀνάμεσα στὶς ξερὰ γκαθιές, στοὺς ξύλινους σταθροὺς καὶ στὶς τσουκνίδες.

Μὲς τὴν ἀντράλα του ἐκεῖνος κλείνει τὰ μάτια του πὺ εἶναι ἀγρύπνητα καὶ τρομαγμένα, μὰ τὰ φτὰ του βάζουν, σὰ νὰ γυρίζει μῦλος, καὶ χαμένος πάλε γέρνει ἀπὸ τὸ ἕνα στὸ ἄλλο πλεθρό.

Γ'.

Ἐνα γέλιο εἶναι χυμὸ παντοῦ, μὰ κάπου

ΣΚΙΑΣ ΓΡΟΘΙΕΣ

(Ἡ ἀρχὴ τοῦ σὺ 157 φύλλο).

Τί εἶναι ἡ καθρεῦσα;...καί ποῖον τῆς ἀλληλεπιδράσεως δημῶδους καὶ καθαρευούσης. Ὁ ἀμίμητος αὐτὸς ὀρισμός, περὶ τὸ νὰ σὰς τὸ πῶ, εἶναι προῖον τοῦ κ. Σκια (σελ. 6 στὸ τέλος). Ἀνάλογος ὀρισμός ὑπάρχει σὲ κάθε βιβλίο λογικῆς—γελοῖο εἶναι ὅ,τι μὰς κάνει καὶ γελάμε. Στὴν κρίση του ὁ ἐπικριτής, στὴν ἀρχή, εἶχε παρακαλέσει τὸν κ. Σκια νὰ ὀρίσει τὴν καθρεῦσα, «τὴν διχλεκτον τὴν ἐπικρατεστέραν»—φοβᾶται, μόνο, ἔγραψε, πὼς δὲ θὰ μπορέσει. Ὁ κ. Σκιας λοιπὸν τὴν ὀρίσει· ὥστε ἄδικο εἶχε νὰ φοβᾶται ὁ ἐπικριτής. Ἀρῶν πρῶτα τὸν εὐχαριστήσῃ γιὰ τὴν καλὸσύνῃ του τὸν κ. Σκια, καὶ τὸν εὐχαρεῖ γιὰ τὸν πετυχημένο του ὀρισμό—πιὸ ταιριαστός γιὰ τὴν καθρεῦσα δὲν μπορούσε νὰ γίνῃ, θὰ ἤθελε ἀκόμη νὰ τοῦ παρατηρήσῃ ὁ ἐπικριτής, ὅτι ἀρκετὸς εἶταν ὁ ὀρισμός, καὶ περὶ τὰ ἄλλα ὅσα γι' ἀπάντησιν γράφει στὴν ἴδια σελίδα, γιατί δὲ λένε ἀλήθεια τίποτα. Μὲ τὸ ρῶτημα τοῦ ἐπικριτῆ καὶ ἄλλα πούλεγε στὸ μέρος ἐκεῖνο δὲν ἔχουνε σχέση ὅσα γράφει τώρα ὁ κ. Σκιας γιὰ τὰ διπλὰ ἢ μάλλον διδύμα γλωσσικὰ στοιχεῖα, ὧν τὰ μὲν ἀνήκουσιν εἰς τὴν καθρεῦσαν τὰ δὲ εἰς τὴν δημῶδη· τουλάχιστο δὲν τὴ δείχνει τὴ σχέση, ἂν νομίζει πὼς ὑπάρχει, ὁ κ. Σκιας, ὥστε δὲν ἀπαντᾷ τίποτα. Για τὰ «διπλὰ ἢ διδύμα γλωσσικὰ στοιχεῖα, ὧν τὰ μὲν ἀνήκουσιν εἰς τὴν καθρεῦσαν τὰ δὲ εἰς τὴν δημῶδη» τοιαῦτα δὲ στοιχεῖα ὑπάρχουσιν ἐν πάσῃ γλώσσῃ ὡς ὁμολογεῖ ὁ Πάουλ κτλ.» πὺ ἔγραφε ὁ κ. Σκιας στ' ἄλλο του βιβλίο, καὶ μὰς τὸ θυμίζει τώρα, ὁ ἐπικριτής, στὴν κρίση του εἶχε πῆ δυὸ λόγια. Ἡ σύγκριση πὺ κάνει ὁ κ. Σκιας με τὴν καθρεῦσα καὶ τὴ «δημῶδη» ἀπὸ τὴ μιὰ καὶ «πᾶσαν γλῶσσαν» ἀπὸ τὴν ἄλλη δὲν εἶναι σωστή, γιατί σὲ καθμιὰ ἀπὸ τίς ἄλλες γλώσσας τὰ διπλὰ στοιχεῖα βρίσκονται σὲ μιὰ γλῶσσα, ἐνῶ ἰδῶ ὑπάρχουν, ὅπως λέει ὁ ἴδιος ὁ κ. Σκιας, ἀτὰ μὲν εἰς τὴν καθρεῦσαν, τὰ δὲ εἰς τὴν δημῶδη. Μὲ τὰ διπλὰ στοιχεῖα πούχει κάθε γλῶσσα, ἀνάλογα εἶναι τὰ διπλὰ μόνο τῆς δημοτικῆς, καθὼς κοντὰ—σιμά, προσκέφαλο—μαζιλάρι, γίδα—κατσικά, ὅχι ὁμως καὶ τὰ ὕδωρ—νερό, προῖξ—προίκα,

δίχως ἄλλο δακρύζουνε μάτια καὶ ματώνουν καρδιές.

Οἱ στιγμὲς τοῦ Βασίλη Πλάκα τώρα εἶναι μετρημένες πιά κι ὅλα γύρω του τὰκούει μακρυμένα καὶ βαθεῖα καὶ τὰ βλέπει σὰν κομμένα· σὲ καταχνιά· τὰ πουλιά πὺ ξυπνοῦνε στὰ ροδογελάσματα τῆς ἀβγῆς καὶ ὁ ἀγέρας πὺ γιομίζει ἀπὸ μύρια χαρούμενα τραγούδια· τὰ κλώνια τοῦ ψηλοῦ κυπαρισιοῦ πὺ εἶναι σκαλωμένα τσιρτσάνια καὶ φουρτουροῦνε με γλυκοκελαθήματα· ἡ γλωμάδα πὺ ἀρχίζει νὰ βάφει τὸν οὐρανὸ καὶ τὰστέρια πὺ τραβιούνται καὶ σβήνουν.

Ἐπειτα οἱ θεριστάδες πὺ τραγουδῶντας σκαρπιοῦνται στὸν ὀλόξανθο κάμπο· ἔχουν τὰ γυαλιστερά δρεπάνια στοὺς νῶμους τους καὶ μακραίνουν πεταχτὰ τίς ἀρίδες τους γιὰ νὰ δουλέψουν με τὴν πρωινὴ δροσιά. Κάναν καιρὸ ἀνακατώνουνταν κι ἀφτὸς στὸν κάματο τοῦ θερισμοῦ κ' ἔπερνε κοντὰ στοὺς ἄλλους τίς ἀβλακίες γιὰ νὰ θερίσει καμπουριασμένους τὰ ψωμομένα στάχια πὺ κόντεβαν πιά νὰ σκάσουν καὶ νὰ τινάζουν ὀλόγυρα τὸν πλοῦσιο καὶ δεμένο καρπό.

Αἰγοὶ νομάτοι πὺ ἔμαθαν τὸ χαμὸ τοῦ Βασίλη Πλάκα φέβγουν σύνταχα ἀπὸ τὸ κουνάκι τοῦ χωριοῦ. Παίρνουν τὸ δρόμο πὺ σῶνεται στὸ νεκροχῶρι μέσα. Βιάζονται στὴν περπατησιὰ τους καὶ λα-